

This is a Persian translation of
Hastekintische und Mönchliche
in Orientalis Sacrum 2
by Geo Wilhelmsen
Translated by Dahir Mostafaei
Agha Publishing House, Tehran, 2014
info@aghpublishing.com

Wilhelmsen, Geo. 1779-1842. Hastekintische und Mönchliche
in Orientalis Sacrum 2. Translated by Dahir Mostafaei.
Agha Publishing House, Tehran, 2014. Pp. 288. ISBN 978-964-399-004-0.
Agha Publishing House, Tehran, 2014. Pp. 288. ISBN 978-964-399-004-0.
Agha Publishing House, Tehran, 2014. Pp. 288. ISBN 978-964-399-004-0.

پژوهشی در خرقه‌های درویشی و دلّی صوفیان

جامه‌های هالکن و جامه‌های رهبانی
کلاه‌دلّک هاودرویشان
گئو ویلدن گرن
ترجمه و تحقیق
بهار مختاریان

1391
نخستین بار در تهران چاپ شد
تألیف: گئو ویلدن گرن
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

www.aghpublishing.com

000.000

فهرست مطالب

۷	سخن مترجم
۹	ویدن‌گرن و پدیدارشناسی دین
۱۳	پژوهشی در پیشینه‌ی جامعه‌شناختی، دینی و تاریخی پوشاک
۹۷	تحشیه و تعلیقی بر پژوهشی در...
۹۸	اقوام هند و اروپایی
۱۱۲	مثبریه‌ها، گرگ‌سیمها و دزدان
۱۱۷	جشن‌های آریایی در زمستان و آغاز بهار
۱۳۰	انجمن مردان در ایرانِ دورانِ اسلامی و پیوند آن‌ها با باورها و آیین‌ها
۱۳۴	پیوند برخی باورها و آیین‌های تصوف با باورها و آیین‌های پیش از اسلام
۱۳۸	کلاه و چوب‌دست
۱۴۶	نمایش‌های ایرانی
	پیوند جشن‌ها و آیین‌های نمایشی ایران پس از اسلام با باورهای رایج انجمن
۱۴۸	مردان در ایران باستان
۱۵۸	نمایش‌های مرتبط
۱۷۲	تصاویر
۱۸۵	منابع
۱۹۱	نمایه

سخن مترجم

ترجمه‌ی این پژوهش ارزشمند و دیدن‌گرن، اگرچه در نگاه نخست ساده می‌نمود، اما فشرده‌گی و ایجاز آن و نیز انبوه ارجاعات ایشان به شواهد و متونی از زبان‌های گوناگون، ابتدا مترجم را بر آن داشت تا با افزودن پانوشته‌هایی به بعضی از موارد مبهم، متن را بلکه برای خواننده ناآشنا به زبان‌ها و ادیان کهن هند و ایرانی آسان‌تر کند؛ اما بر شمار این «پانوشته‌ها» چندان افزوده شد که ناگزیر این یادداشت‌های مفصل به شکل پیوستی به انتهای متن الحاق شد. کار ترجمه‌ی این متن در فرصتی دست داد که امکان استفاده از کتابخانه‌ی عظیم دانشگاه توپینگن (آلمان) و واری و بازیابی متون و منابعی که مؤلف بدان‌ها ارجاع داده‌اند، فراهم بود. یادداشت‌ها و تعلیقاتی که در پیوست آمده‌اند، می‌توانست مفصل‌تر از این باشد؛ افزودن انبوهی شواهدی از متون ایران باستان و متون کهن فارسی شاید درک معانی ژرف پژوهش و دیدن‌گرن را روشن‌تر می‌ساخت، اما برای رعایت ایجاز به همین مقدار بسنده شد. پیداست که تحقیق و تفحص درباره‌ی پدیده‌های پیچیده‌ای چون انجمن مردان، خاستگاه و منشأ بعضی از آداب جوان‌مردان، دراویش و صوفیان و جز آن، از گستره‌ی چنین تحقیقی که تنها به پوشش ظاهری پیروان این حلقه‌ها و انجمن‌ها می‌پردازد، بسیار فراتر و فراخ‌تر است. با این‌همه، امیدوارم تا همین اندک حواشی و یادداشت‌های پیوست دست‌کم در طرح مسئله یاری‌رسان باشد. عنوان اصلی پژوهش و دیدن‌گرن «جامه‌ی هارلکین، ردای راهب، کلاه دلقک و درویش؛ پژوهشی اجتماعی، دینی

و تاریخ البسه» است؛ در ترجمه‌ی فارسی عنوان «پژوهشی در خرّقه‌ی درویشان و دلق صوفیان» را برگزیده‌ایم، عنوانی که با استناد به محتوای متن مناسب‌تر می‌نماید. افزون بر این، متن اصلی شامل ۱۸ تصویر بود، که در تعلیقات چند تصویر دیگر نیز افزوده شد که این تصاویر با نشانه‌ی (م.) متمایز شده‌اند.

متن آلمانی این پژوهش انباشته از مفاهیم و عبارات و واژگان یونانی، لاتین، سریانی، اوستایی و فارسی میانه... است و اگر مترجم از یاری دوستانی برخوردار نبود تا معانی آن‌ها را دریابد، کار این ترجمه هرگز به پایان نمی‌آمد. وظیفه‌ی خود می‌دانم تا از آقایان دکتر بنیامین گیلده^۱ (دانشکده‌ی الهیات مسیحی توپینگن)، آلکساندر شلینگ^۲ (دانشکده‌ی دین‌پژوهی توپینگن)، فضل‌الله پاکزاد (دانشکده‌ی شرق‌شناسی توپینگن) سپاس‌گزاری کنم؛ از مسئولان نشر آگه، سرکار خانم لیلیا حسین‌خانی و همکار فاضل آقای محمد نبوی سپاس‌گزارم که امکان نشر این کتاب را فراهم کردند.

ویدن‌گرن^۱ و پدیدارشناسی دین^۲

ب. لوتار

پس از ویدن‌گرن به دشواری بتوان سخنی تازه در دین‌پژوهی گفت (بلیکر)^۳

ویدن‌گرن شرق‌شناس و دین‌پژوه برجسته‌ی سوئدی به سال ۱۹۰۷ در استکهلم زاده شد و پس از تحصیل الهیات، تاریخ ادیان، زبان و ادبیات لاتین و زبان‌ها و ادیان ایرانی و سامی فعالیت علمی خویش را پس از اخذ دکترا از ۱۹۳۶ در دانشگاه اوپسالا^۴ آغاز کرد، فضایی که پیشینه‌ی درخشان آن در گستره‌ی دین‌پژوهی و رویکردهای علمی به اواخر قرن نوزدهم باز می‌گشت؛ دانشگاهی که پژوهش‌های درخشان دانشمندان به‌نامی مانند اسقف ناتان زودربلوم^۵ و اسلام‌شناس معروفی مانند تور آندرا^۶ و ایران‌شناس برجسته‌ای مانند نیبرگ^۷ آن را یکی از قطب‌های اصلی و برج بلند پژوهش‌های تاریخ دین ساخته بود. ویدن‌گرن در ۱۹۴۰ کرسی استادی تاریخ دین این دانشگاه را از آن خود کرد

1. Geo Widengren

۲. در مورد زندگی و فعالیت‌های علمی ویدن‌گرن نک.:

Lothar, B., 1998, pp. 1048-1051. 3. Bleeker 4. Uppsala

5. Nathan Söderblom 6. Tor Andrae 7. Nyberg

1. Benjamin Gleede 2. Alexander Schilling